

Vlaams
Parlement

ingediend op **379** (2019-2020) – Nr. 1
22 juni 2020 (2019-2020)

Voorstel van decreet

van Lorin Parys, Katrien Schryvers, Carina Van Cauter,
Maaïke De Vreese, Jo Brouns en Philippe Muyters

tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019
betreffende het jeugddelinquentierecht,
wat de voorbereidende rechtspleging betreft

TOELICHTING

1. Algemene toelichting

Dit voorstel van decreet brengt een aantal noodzakelijke verduidelijkingen en wijzigingen aan in het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugd-delinquentierecht. Die aanpassingen hebben betrekking op de voorbereidende rechtspleging en kwamen tot stand na uitgebreid overleg met het Openbaar Ministerie en de jeugdrechters.

Voor de meeste dossiers van minderjarige verdachten kan het strafrechtelijk onderzoek binnen een maximumduur van zes maanden worden afgerond, maar soms blijkt een vonnis op zes maanden niet haalbaar. Dit voorstel van decreet bepaalt de duur van de voorlopige rechtspleging tot aan het moment van het vonnis daarom principieel op negen maanden.

In dit voorstel van decreet worden ook de duur en de maatregelen tijdens de voorbereidende rechtspleging verduidelijkt. Daarnaast moet de continuïteit kunnen worden gegarandeerd tot het moment dat de jeugdrechtbank een beslissing ten gronde neemt. Er wordt daarom bepaald dat de termijn van de voorbereidende rechtspleging wordt geschorst voor de duur van het uitstel tussen de inleidende zitting en het moment waarop de zaak in beraad wordt genomen.

2. Artikelsgewijze bespreking

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

Punt 1° verschaft duidelijkheid over het eindpunt van de voorlopige rechtspleging en het statuut van de dagvaardingstermijn.

Uit het uitgebreide overleg met het Openbaar Ministerie en de jeugdrechters blijkt dat voor de meeste dossiers van minderjarige verdachten het strafrechtelijk onderzoek weliswaar binnen een maximumduur van zes maanden kan worden afgerond, maar dat een vonnis op zes maanden niet altijd haalbaar is. Tussen het einde van de onderzoeksfase en het vonnis ten gronde bevindt zich immers nog de periode van de dagvaardingstermijn (de tijd die nodig is om een dagvaarding op te maken) en de behandeling van de zaak.

De duur van de voorlopige rechtspleging wordt daarom principieel vastgesteld op negen maanden vanaf de vordering van het Openbaar Ministerie tot en met het vonnis van de jeugdrechtbank. Daarmee wordt ook verduidelijkt dat de dagvaardingstermijn vervat zit in de termijn van de voorbereidende rechtspleging.

Het huidige artikel 21 van het decreet stelt dat het niet meer mogelijk is om een maatregel op te leggen na het verstrijken van de voorbereidende rechtspleging, behoudens de decretaal bepaalde uitzonderingsgevallen. Omdat dat artikel voor onduidelijkheid zorgt, wordt in dit voorstel bepaald dat bij het verstrijken van de termijn van negen maanden een lopende maatregel alleen nog kan blijven doorlopen (het startpunt van de voorlopige rechtspleging en het startpunt voor het nemen van voorlopige maatregelen vallen immers niet altijd samen), herzien worden overeenkomstig artikel 16, §2, of verlengd worden volgens de voorwaarden en de termijnen die decretaal expliciet zijn aangegeven en op voorwaarde van een bijzondere motivering. Met uitzondering van een vervangende maatregel wegens

de niet-naleving van de opgelegde voorwaarden is het opleggen van nieuwe, meer ingrijpende maatregelen hoe dan ook uitgesloten.

Er wordt bovendien bepaald dat de termijn van de voorbereidende rechtspleging wordt geschorst voor de duur van het uitstel tussen de inleidende zitting en het moment waarop de zaak in beraad wordt genomen. Ook als er tijdig wordt gedagvaard, maar de zaak niet op de inleidende zitting kan worden behandeld door uitstel op verzoek van de minderjarige, van zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken, of van de advocaat of de jeugdrechter, moet de continuïteit van de maatregel gegarandeerd kunnen worden.

Met punt 2° wordt een extra uitzondering voor verlenging van de voorbereidende rechtspleging bepaald ingeval er een deskundigenonderzoek naar de persoonlijkheid van de minderjarige noodzakelijk is. Het gaat bijvoorbeeld om de aanstelling van een psychiater met het oog op een toeleiding naar het aanbod van de For-K.

Punt 3° heft de formaliteit op dat de minderjarige verdachte, zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken worden opgeroepen in situaties waarin alleen de duur van de voorlopige rechtspleging wordt verlengd. Het startpunt van de voorlopige rechtspleging en van de eerste maatregel vallen immers niet noodzakelijk samen. Dat is bijvoorbeeld het geval als er geen onmiddellijke voorleiding is, als het aanbod niet onmiddellijk beschikbaar is of als het advies van de sociale dienst jeugdrechtbank (na maatschappelijk onderzoek) wordt afgewacht om een maatregel op te starten. In die gevallen is het voor de loutere verlenging van de voorlopige rechtspleging niet nodig om de minderjarige verdachte, zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken te horen. Wel moet de jeugdrechter een beschikking nemen en de verlenging van de voorbereidende rechtspleging motiveren met de decretaal vastgestelde uitzonderingsgronden. Voor het verlengen van de maatregel zelf is wel voorzien in een hoorrecht.

De bij punt 5° vervangen paragraaf 4 bepaalt dat de jeugdrechter in de mogelijkheid moet zijn om maatregelen op te leggen zolang de voorbereidende rechtspleging duurt. Het kan gebeuren dat een alternatieve onderzoeksmaatregel pas laat is opgestart of het advies van de sociale dienst jeugdrechtbank wordt afgewacht om een alternatieve maatregel op te starten. Het is niet de bedoeling van de decreetgever om in dergelijke gevallen voor een breuk te zorgen. Als uit een tussentijdse terugkoppeling over de stand van zaken bij de begeleidende dienst blijkt dat een positief project, een ambulante maatregel of een voorwaarde gunstig verloopt, kan die maatregel verder worden uitgevoerd voor de initieel vastgestelde duur of kan die verlengd worden zolang de voorbereidende rechtspleging duurt. Wel blijft daarbij de voorwaarde gelden dat de jeugdrechter expliciet de verlenging van de maatregel moet toestaan en motiveren.

Er zijn bijvoorbeeld ook situaties denkbaar waarin aan een jongere een maatregel wordt opgelegd als bewarende maatregel omdat hij een gevaar is voor zichzelf of voor de samenleving. Het is in dat geval niet altijd wenselijk dat de maatregel 'plots' zou worden stopgezet, voor er een reactie ten gronde genomen kan worden. Zolang de voorbereidende rechtspleging duurt, moet de jeugdrechter in de mogelijkheid zijn om een lopende maatregel te laten doorlopen of te verlengen volgens de voorwaarden en termijnen die decretaal expliciet zijn aangegeven en op voorwaarde van een bijzondere motivering.

Daarom wordt bepaald dat uiterlijk tot de maximale termijn van de voorbereidende rechtspleging is verstreken, de maatregelen, vermeld in artikel 20, §2, eerste lid, 1° tot en met 3°, en 5°, die de jeugdrechter heeft opgelegd, kunnen doorlopen voor de oorspronkelijk bepaalde duur, kunnen worden verlengd of kunnen worden herzien overeenkomstig artikel 16, §2. Met uitzondering van een vervangende

maatregel wegens de niet-naleving van de opgelegde voorwaarden is het opleggen van nieuwe, meer ingrijpende maatregelen hoe dan ook uitgesloten.

De jeugdrechter kan de maatregel in voorkomend geval en op basis van een bijzonder gemotiveerde beslissing (al dan niet samen met de verlenging van de voorbereidende rechtspleging) telkens verlengen met een maximale duur van drie maanden binnen de termijn van twee jaar vanaf de vordering van het Openbaar Ministerie, en nadien maximaal per maand, als die termijn van twee jaar vanaf de vordering van het Openbaar Ministerie verstreken is. De jeugdrechter hoort daarbij de minderjarige verdachte, zijn ouders, en in voorkomend geval zijn opvoedingsverantwoordelijken. De jeugdrechter kan bovendien op elk moment subsidiariteit inschakelen en een lopende maatregel ambtshalve omzetten in een minder ingrijpende maatregel of die maatregel intrekken volgens de procedure, vermeld in artikel 16, §2.

Artikel 3

Dit artikel bepaalt de duur voor de uitvoering van een ambulante maatregel op maximaal zes maanden. Vroeger werd die duur bepaald op maximaal één jaar, maar er bestond daardoor te veel onduidelijkheid over de werkelijke duurtijd, die vaak maar zes maanden bedraagt. Er werd niet voor gekozen om de duur van de maatregel gelijk te stellen aan negen maanden, de nieuwe principiële duur van de voorbereidende rechtspleging zoals bepaald in artikel 2. Het startpunt van de maatregel is immers niet noodzakelijk gelijk aan het startpunt van de voorbereidende rechtspleging. Een niet-residentiële maatregel kan het best zo snel mogelijk worden opgestart en afgerond. De bestaande financieringsmechanismes voor de maatregelen zijn ook afgestemd op de periode van zes maanden.

Artikel 4

Dit artikel bepaalt de periode waarbinnen de voorwaarden moeten worden nageleefd op maximaal zes maanden. Vroeger werd die periode bepaald op maximaal één jaar, maar er bestond daardoor te veel onduidelijkheid over de werkelijke duurtijd, die vaak maar zes maanden bedraagt. Er werd niet voor gekozen om de duur van de maatregel gelijk te stellen aan negen maanden, de nieuwe principiële duur van de voorbereidende rechtspleging zoals bepaald in artikel 2. Het startpunt van de maatregel is immers niet noodzakelijk gelijk aan het startpunt van de voorbereidende rechtspleging.

Artikel 5

De toevoeging in dit artikel verduidelijkt dat door de keuze van de decreetgever voor een gefaseerde inwerkingtreding van de gesloten oriëntatie en gesloten begeleiding in de gemeenschapsinstellingen en het realiseren van de nodige randvoorwaarden, in de tussentijd de huidige regeling voor plaatsing in de gemeenschapsinstellingen overeenkomstig de termijnen van de Jeugdbeschermingswet wordt bestendigd, met inbegrip van de regeling van verlengde ondertoezichtstelling overeenkomstig artikel 37, §3, 1° en 2°, bij vonnis ten gronde.

Lorin PARYS
Katrien SCHRYVERS
Carina VAN CAUTER
Maaïke DE VREESE
Jo BROUNS
Philippe MUYTERS

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 21 van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, gewijzigd bij het decreet van 19 juni 2020, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° paragraaf 1 wordt vervangen door wat volgt:

“§1. De duur van de voorbereidende rechtspleging is beperkt tot negen maanden vanaf de vordering, vermeld in artikel 14, tot en met het vonnis van de jeugdrechtbank.

Als de termijn van de voorbereidende rechtspleging, vermeld in het eerste lid, wordt overschreden, kan een opgelegde maatregel alleen nog blijven doorlopen, verlengd worden of herzien worden overeenkomstig artikel 16, §2, in de gevallen, vermeld in paragraaf 4 en 5.

De termijn van de voorbereidende rechtspleging, vermeld in het eerste lid, wordt geschorst:

- 1° tussen de datum van neerlegging van de akte van hoger beroep en de datum van de uitspraak van het arrest;
 - 2° tijdens de duur van het uitstel tussen de inleidende zitting en het moment waarop de zaak in beraad wordt genomen.”;
- 2° in paragraaf 2, eerste lid, 1°, worden tussen de woorden “het onderzoek naar de feiten” en de woorden “is nog niet afgerond” de woorden “of een deskundigenonderzoek naar de persoonlijkheid van de minderjarige verdachte” ingevoegd;
- 3° in paragraaf 2, vierde lid, wordt de zinsnede “, na de minderjarige verdachte, zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken te hebben opgeroepen,” opgeheven;
- 4° in paragraaf 3 wordt de zinsnede “, na de minderjarige verdachte, zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken te hebben opgeroepen.” opgeheven;
- 5° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

“§4. Uiterlijk tot de maximale termijn van de voorbereidende rechtspleging is verstreken, kunnen de maatregelen, vermeld in artikel 20, §2, eerste lid, 1° tot en met 3°, en 5°, die de jeugdrechter heeft opgelegd, blijven doorlopen voor de oorspronkelijk bepaalde duur, verlengd worden of herzien worden overeenkomstig artikel 16, §2. De maatregel wordt in voorkomend geval verlengd met een bijzonder gemotiveerde beslissing, na de minderjarige verdachte, zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken te hebben opgeroepen. Binnen de termijn van maximaal twee jaar vanaf de vordering, vermeld in artikel 14, kan de maatregel maximaal per drie maanden opeenvolgend worden verlengd. Na die termijn kan de maatregel maximaal per maand opeenvolgend verlengd worden.”.

Art. 3. In artikel 24, derde lid, van hetzelfde decreet worden de woorden “een jaar” vervangen door de woorden “zes maanden”.

Art. 4. In artikel 25, §2, van hetzelfde decreet worden de woorden “een jaar” vervangen door de woorden “zes maanden”.

Art. 5. Aan artikel 87 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 24 september 2019, wordt een paragraaf 5 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§5. In afwijking van artikel 21, §4, en tot op de dag van de inwerkingtreding van de bepalingen, vermeld in artikel 89, tweede lid, kan de maatregel tot een voorlopige plaatsing in een open of gesloten opvoedingsafdeling van een openbare gemeenschapsinstelling, vermeld in artikel 52 en 52quater van de wet van 8 april 1965, verlengd worden overeenkomstig de termijnen van de wet van 8 april 1965.

Tot op de dag van de inwerkingtreding van de bepalingen, vermeld in artikel 89, tweede lid, kan de maatregel ten gronde tot plaatsing in een open of gesloten opvoedingsafdeling van een openbare gemeenschapsinstelling, vermeld in artikel 37, §2, eerste lid, 8°, van de wet van 8 april 1965, verlengd worden uiterlijk tot de dag waarop de betrokkene de leeftijd van twintig jaar heeft bereikt, overeenkomstig artikel 37, §3, van de wet van 8 april 1965.”.

Lorin PARYS
Katrien SCHRYVERS
Carina VAN CAUTER
Maaïke DE VREESE
Jo BROUNS
Philippe MUYTERS